

Årsrapport 2025 for Raet nasjonalpark og Søm Landskapsvernområde

Fremlegging for verneområdestyret 21. november 2025

SNOs årlige arbeidsportefølje bestemmes av

- Våre lovbestemte oppgaver
- Sentrale bestillinger
- Regionale/lokale bestillinger

Mange i SNO har fagansvar på ett eller flere tema

- Mine fagansvar er rovfugl i Sør-Norge og Raet np (store vo)
- Rovfugl/ugler: Rogaland, Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Akershus og Østfold
- Kongeørn og hubro er del av det nasjonale overvåkingsprogrammet
- Jaktfalk, havørn og hønsehauk bestilles av SF i Agder

SNO og Raet NP og Søm LVO I 2025

1. Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon)

1. Tilstedeværelse

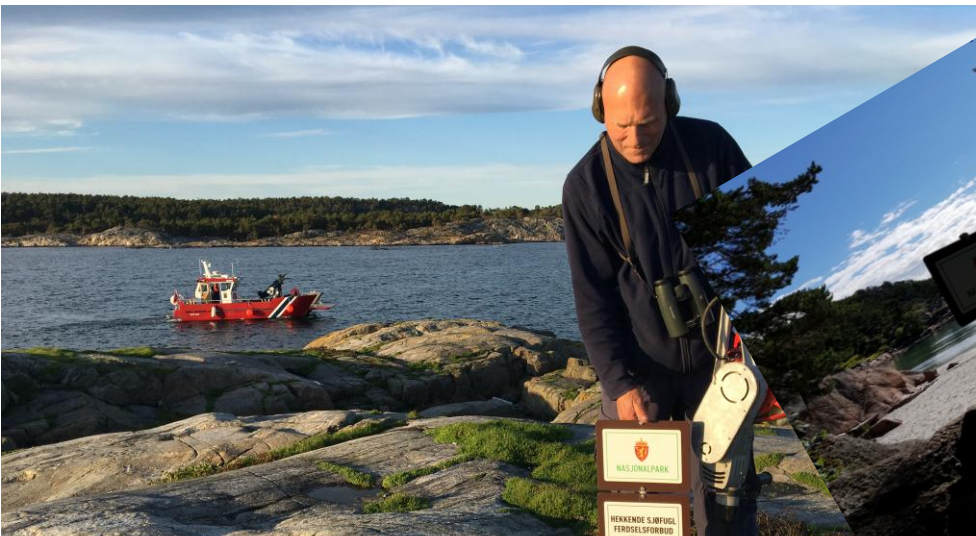

Areal: 607 km², hvorav 599 km² er sjø og 8 km² er tørt land

Utstrekning: ca 47,5 km

Ut i sjøen: ca 23 km

Motorferdsel i utmark – Sentral bestilling

- Generelt høy prioritet på temaet
- Verneområder og andre sårbare naturområder viktig
- Kjente problemområder og tips

1.1 Motorferdsel i utmark

Vannskuter og øvrige båter tillatt

- Men ikke i ferdselsforbudstid i Sone A!

Motorisert i lufta

- Lavflygingsforbud på 300 m
- Forsvaret flyr lavt...
- Droner – noen tips om dette og ser noen selv

Ulovlig kjøring på land,

- Botstangen gjenganger, blitt bedre
- Pliktogram satt opp flere steder

Helikopter lavt over Kråka i Raet 9. sept 25 Foto: SNO
v/Arild Pfaff

1.2 Laks og sjøørret

Laks og sjøørret

- Mer og mer tipsbasert og særlig aktuelt m garn på våren.
- Fredningssone i Sømshilen, 12 i AA
- Stikkprøver i Nidelva og andre elver. Bistand til rettighetshaver oppsynet
- Følger med på bekkene på høsten – både mtp vandringshindringer og event. Lystring

To garnfiskere i Hovekilen på høylys dag i slutten av mai med garn på grunt vann

1.2 Sjøfugl (jaktoppsyn)

- Ny periode fra 2022 - 2028.
- Innskrenkninger har nok redusert interessen for denne jakta!
 - ærfugl - kun jakt på hanner i AA. Max 5 pr døgn og 25 pr år
 - Ikke jakt på svartand hos oss lenger, kun Østfold
 - Ingen måkearter er jaktbare lenger
 - Skarv med hvit buk.... (ungfugl)
 - Justert jakttid fra 10.9 – 9.11 på sjøen
 - I ferskvann 10.8 – 23.12
 - Mye skadefellingsaktivitet på grågås. Mange klager
 - Det smeller en del i disse dager og frem mot jul, særlig Tv. Strand jakter sent på året

Jaktoppsynet på sjøen utføres ofte i forbindelse med andre oppgaver. Begrenset aktivitet i x- A-Agder.

Sjøfugljeger anmeldt i Raet i november 25. For mange skudd i geværet? Foto; SNO v Arild Pfaff

Hovekilen og Sømskilen er svært viktige vannfugllokaliteter

- teller sjøfugl hvert 3. år
- Ble telt i 2025
- Rapport fra 25 ferdigstilles i år
- Multikonsult reg. sjøfugl og forstyrrelser i Hovekilen

1.3 Tilsyn med verneforskriftene

Eksempel på tema i verneforskriften for Raet;

*Ilандstigningsforbud i hekketida i sone A (15/4-15/7).
Utvidelse til 15.3-15.8 er anbefalt fra mdir til dep*

- Folk er flinke til å respektere forbudet
- SNO, herunder SGT, avdekket ikke brudd på ilandstigning i sone A i Raet 2020-22. I 23 to tilfeller på Lille Torungen, ingen i 24 eller 25
- Raet np verneforskrift er innholdsrik og området besøkes av mange mennesker
- Behov for sonemerking eks. Sone B og ferdselssone på L. Torungen.

*Det er unntaksvis at noen bryter
ilandstigningsforbudet i Raet np.*

2. Bestillingsoppgaver

2.1 Tiltak – tilsyn og oppfølging

- SNO kan følge opp tiltak i felt etter bestilling.
- Samarbeid mellom forvalter/styret, kontraktører, SNO
- SNO fører tilsyn med forvaltningens gjennomføring av tiltak
- Større tiltak i 2025. Vaodden ruin ferdig sanert april 2025
- Bestillingsmøter mellom forvaltningen og SNO -gjennomgang, oppdateringer begge veier, innspill til nye tiltak, tildelinger, prioriteringer mm

Vaodden - noen tall

- 31.5.24 Helitrans fløy 122 bigbagger fra Vaodden til parkplass
- 75 tonn, 119 løft, 3t og 20 min
- 11.4.25 Airlift m to mann fløy 41 løft fra Vaodden til parkplass
- 29 tonn, 41 løft, 1 t og 16 min
- Totalt 148 tonn fraktet ut. Jobben ferdigstilt

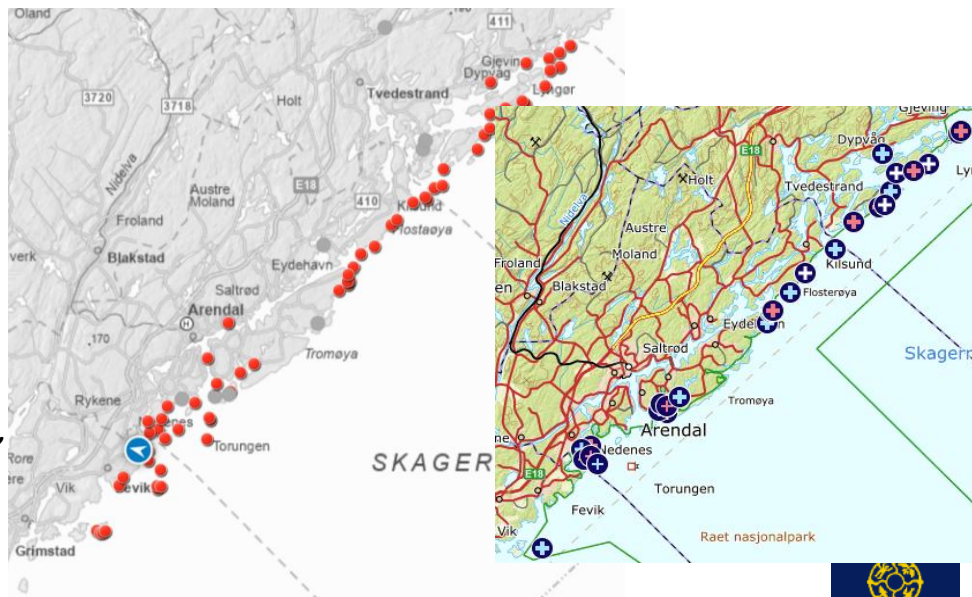
Oppdukkende oppdrag/bestillinger

2.2 Bekjempelse av fremmede arter - fauna

Mink

- *SNO v/Arild - Valløya - Tromøya midt – 30 feller, Fredrik Tromøya midt – Risør grense – 30 feller*
- *Innleid v/ Bjørn Tromøy øst – 5 feller, hvorav 2 i Raet*
- *Digitale varslere på alle i Arild sitt område og 17 i Fredrik sitt område. Nytt firma Catch Alive. Gjør jobben vesentlig mer effektiv*
- *Fangst med feller hele året*
- *Jan Monrad og Bjørn innleid + private?*
- *Jakt med hunder på vinter og vår. Jan Monrad, Bjørn, Jon Erling, Arild, Fredrik*
- *Mørketall – noen private tar ut noe mink*

Uttak av mink i Raet np og plassering av feller.

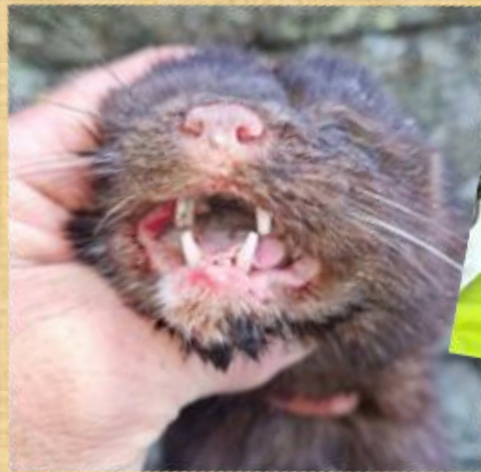
Uttak av mink i Agder

- Hund og feller
- Gjøres av flere ekvipasjer i regi av SNO
- Denne oversikten må tas for det det er.....
- Noen ivrige private/andre bidrar, men bare delvis med i statistikken
- Andre aktører; Naturvernforbundet i Lillesand og i Mandal

Uttak av mink i Raet nasjonalpark

- Ca 60 feller innenfor Raet np
- Digitale varslere på nær 50 av disse
- Vi tar ned bestanden kraftig i hekketid, men vi klarer ikke å bli kvitt den varig, med dagens metoder

Blant annet derfor ønsker vi å ta ut mink...

Forslag til tiltak i Raet np i 2026 ...

- Re-åpne Hasleøysundet - bro løsning
- Ferdigstille Haslebukta masse uttak
- *Lekteren på Rødøya - endret situasjon...*
- Restaurere steingjerder i Søm lvo-
- Fortsette uttak av fremmede arter som mink, rykerose, platan, mispel osv
- Steinbord og eikebenker noen steder - eks. Storesand og Lillesand
- Vurdere å merke sone B i kart og i felt? - sårbart natur og arter
- Vurdere å merke ferdselssone på Lille Torungen i kart og i felt?

Fullføre masseutak Haslebukta

- Bildet er fra ca 1958
- Viser status før utfylling
- Foreslår å ta ut det resterende av påfylt masse

Lekteren på Rødøya, Amy ordnet opp?

Oleav Ager-Wick AS

Adresse: Hans Thomsen vei 14
4866 Arendal
Mobil daglig leder: 912 17 850 (lunar)
Mobil kontor: 919 13 132 (Wenche)
968 81 964 (Toril)
E-mail: oleav@oleav.no
Org nr.: 919 345 213
Service quality: 1999801118
Startdato: 14.12.2021

Miljødirektoratet
v/Arild Pfaff
arild.pfaff@miljodir.no

Fjerning og destruering av betonglekter

Alternativ 1:
Lekteren blir fraktet til egnet sted og tygget opp. Armering blir sortert ut.
Betongen leveres til godkjent mottak.

kr. 1.800.000,- eks. mva.

Stipulert pris:

Alternativ 2:
Dersom lekteren kan gjenbrukes, kan man reparere skaden slik at den blir flytende, og fraktet til anvisst plass.

kr. 1.000.000,- eks. mva.

Stipulert pris:

MILJØ-
DIREKTORATET

STATENS
NATUROPPSYN

Rapport over samtlige steingjerder og status i Søm lvo er levert

Steingjerder i Søm Landskapsvernområde

- Oppdatert status, februar 2022 -

Statens naturoppsyn v/Arlid Pfaff

- Totalt ca 1,8 km steingjerder
- Ulike typer og tilstand
- Alle er oppmålt, bilder av samtlige, status angitt
- SNO har foreslått behov
- Prosess i gang m/Ragg
- Ikke tildelt midler i 23 eller 24
- Midler tildelt i 25 - ikke brukt
- Trolig midler i 26

2.3 Avfall (marint søppel) og forurensning

- SNO, SF, lokal forvaltning, Våre strender, Green-bay, Strandryddedagen, skoleklasser, speidere, private, SALT, Hold Norge rent, Sjøsprøyt, Agder Renovasjon, innleide pensjonister Noen kommer og noen går....
- Skjærgårdstjenesten:
 - Rydder sjøfuglreservatene før 15/3

3. Overvåking og dokumentasjon

Sjøfugler – veldig god rigg i x-A-Agder

- Omfattende reirtellinger hvert 3. år
- Telt i 2025, neste telling i 28
- Rapport fra 2025 tellingen ferdigstilles før nyttår
 - Nasjonalparksoner
 - Sjøfuglreservater
 - A-lokaliteter
- Teistkasser ca 20 står i np
- Havhestkolonien - Ruging i 25 men ikke unger
- Reirtelling av storskarvekoloniene etter hekking
- Toppskarv hekking - ny art i 2025
- Rydding av storskarvreir for søppel
- Uttak mink
- Jaktoppsyn

Hvor hekker sjøfuglene i parken?

Her vises to av de mest sjøfuglerike områdene i Raet np; «Triangelet» og Askerøy Stangholme/Flatskjæra

STATENS
NATUROPPSYN

Resultater overvåking av havhest, teist og skarv i parken

- Havhestkolonien (EN) utgjøres av 1-3 par - ett av parene fikk en unge i tre år. Ikke i senere år.
- Ett kjent par med teist (NT) i Raet np, på lille Torungen. Markant endring i 2025, flokker med teist sett i hekketid... Mink uttaket?
- Storskarv (NT). Treffsikker totaltelling av hekkende par i A-Agder i 17-25. bestanden øker, men flater ut(?)
- Toppskarv - ny art funnet i 2025, 3 par

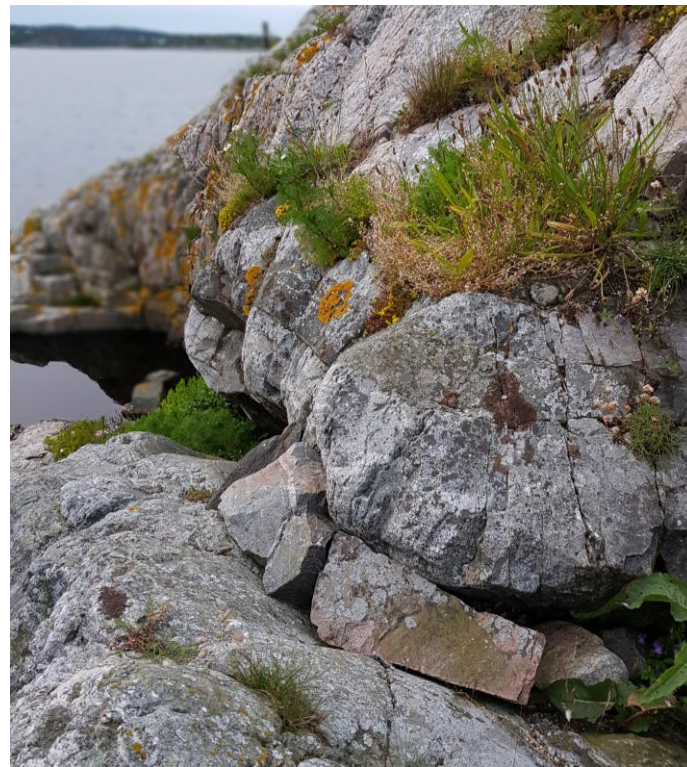

Teistens krav til levested sammenfaller med minkens...

Dokumentert hekking av teist i A-Agder i 2017.
Førrige var i 1989. Hekker nå fast på Lille
Torungen. Få par i Agder og i parken.

Tilrettelegging for teisten utover å fjerne mink

Resultater overvåking av sandlo, rødstilk og vipe i Raet i 2025

- Sandlo hekker på Troml., 3 par? og Jerken, 1 par. Merdø?
- Rødstilk obs i hekketid; Troml. Merdø, Jerken, Markoppskjær og Spornes
- Vipe -hekkende på Tromlingene for første gang på mange år i 24. 25 ikke hekking

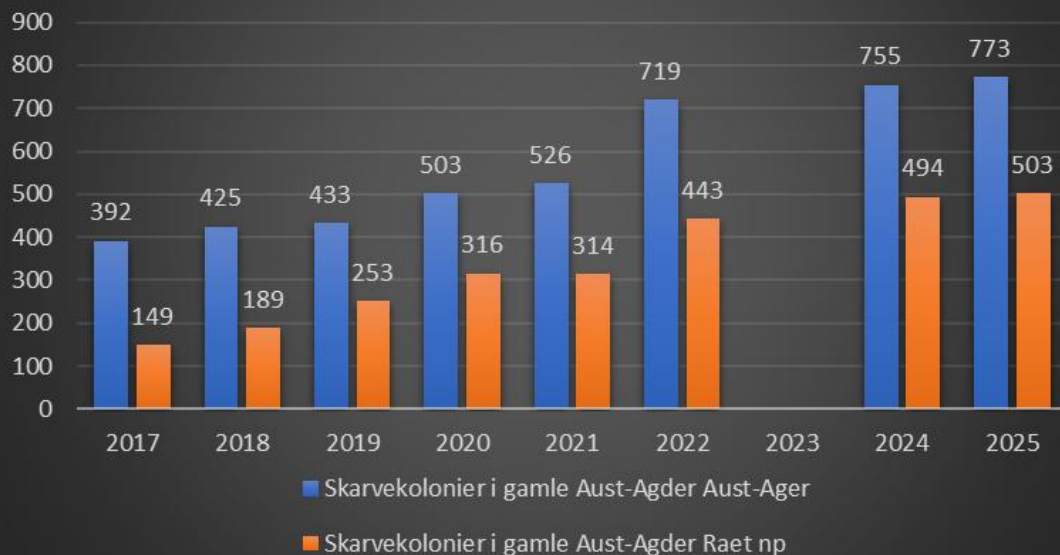
Tabell 1: Tabellen gir en oversikt over storskarvetableringer og utvikling på lokalitet. Etableringsår og antall er oppgitt der dette er kjent. Antall ved oppstart i 2017 og deretter for hver telling. Til slutt oppgis siste kjente status på kolniene (2024).

Lokalitet	Kommune	Oppdaget	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rivingen	Grimstad	2003	243	236	172	125	179	237	-	254
Vestre Svartskjær	Grimstad	2004	-	-	-	1	0	1	utgått	-
Store Torungen (Skurveve)	Arendal	2007	110	111	96	31	50	108	-	155
Spærholmene	Grimstad	2015	utgått	-	-	-	-	-	-	-
Flatskjæra, nø av Tromøy	Arendal	2015	32	65	84	95	57	115	-	131
Flatskjæra, Tvesteinen	Arendal	2017	1	-	35	105	89	31	-	20
Høye Vassfloss	Grimstad	2017	-	-	-	61	33	38	-	6
Askerøy-Stangholme	Tvedestrand	2017	6	13	38	85	118	154	-	148
Store Måkholmen	Grimstad	2019	-	-	8	utgått	-	-	-	-
Skåla	Grimstad	2019	-	-	-	-	-	35	-	40
Stokken	Lillesand	2024	-	-	-	-	-	-	-	1
Total			392	425	433	503	526	719	-	755

Storskarv i Agder og i Raet np

Antall par storskarv i gamle Aust-Agder og i Raet nasjonalpark

Rætt np sin fauna-juvel!
Ett til tre par i den lille kolonien
Én unge i 2015, 17 og 18 - samme paret
Ikke vellykket senere, men de forsøker. Ikke
fugler reg. i 23 men prøvde seg på nytt i 24 og 25
- mislykket.

Havørna og vandrefalken er tilbake men...

- Havørna og vandrefalken er i parken hele året og begge hekker nær. SF bestiller SNO ressurs på havørn, jaktfalk og hønsehauk
- Når kommer hubroen, oteren, tårnfalken og tyvjoen tilbake?
- SNO og gode samarbeidspartnere følger med...
- Er minken en joker tro?

Egen overvåking i Hovekilen 2024-2033

- Reguleringsplan for Hoveodden m krav om naturregistreringer
- Multiconsult fikk oppdraget i 23
- 10 årig, oppstart i 24
- Sjøfugl hvert år, marint naturmangfold 2. hvert år
- Basiskartlegging, store arrangementer og respons på forstyrrelse

Foto: Carl Erik Kilander

4. Samarbeid med andre etater

4.1; Samarbeidende etater

- Politiet
- Forvaltningen
- Fiskeridirektoratet
- Kommunene og særlig Skjærgårdstjenesten
- Mattilsynet
- Kulturmyndighetene

5. Oversikt pågående straffesaker

5.2 Anmeldelser i og nær Raet np og Søm lvo

	Forvaltningen anmeldt for ulovlig skjøtsel på Hove	Arendal	Under etterforskning	
	Bolter på Flatskjæra	Tvedestrand	Styret anmeldte	Sak 16772919. Ligger til påtaleavgjørelse, ferdig etterforsket
	To garnfiskere i Hovekilen	Arendal	Henlagt på bevisets stilling, Mdir påklaget, klage ikke behandlet enda.	Sak 16843041.
	Motorisert ferdsel i Raet og nedlegging av steingjerde	Grimstad	Politiet oppretter sak	
	Lavflygende helikopter på Kråka	Grimstad	Til vurdering på felles straffesaksinntak	
	Sjøfugljeger med for mange skudd i hagla	Arendal	Anmeldt av SNO	

Anbefalinger til styret for Raet np/Søm lvo 2026

Vær sultne på ny kunnskap

Lytt til "erfarne fjellfolk"

Obs på arealsakene - bit for bit.....

Tiltak gjøres for å fremme verneformålet!

Bekjempelse av fremmede arter bør ha fokus, mink, rynkerose, mispel, berberis, sitka, edelgran... Dette er trusselarter for norsk natur og for brukerne av den

Beitedyr – faglig forankring for å optimalisere måloppnåelse i tråd med verneformålet

Forsiktig tilrettelegging, kanalisering, for friluftslivet i hht formålet

Be om feltbistand av SNO til det meste! bagrunnsdata, oppsjekking, befaringer, feltbiten, oppfølging, sluttbefaringer – ikke sikkert vi kan bidra på alt, men spør oss gjerne!

av tiltak,

Verneformålet for Raet nasjonalpark:

- **§ 1. Formål**
- Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.
- I sone A er formålet å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser, jf. kart.
- I sone B er formålet å ta vare på sårbare naturtyper og arter, jf. kart.
- I sone C er formålet å ta vare på områder med særskilt vitenskapelig betydning som referanseområder i sjø, jf. kart.
- Allmennheten skal gis anledning til opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

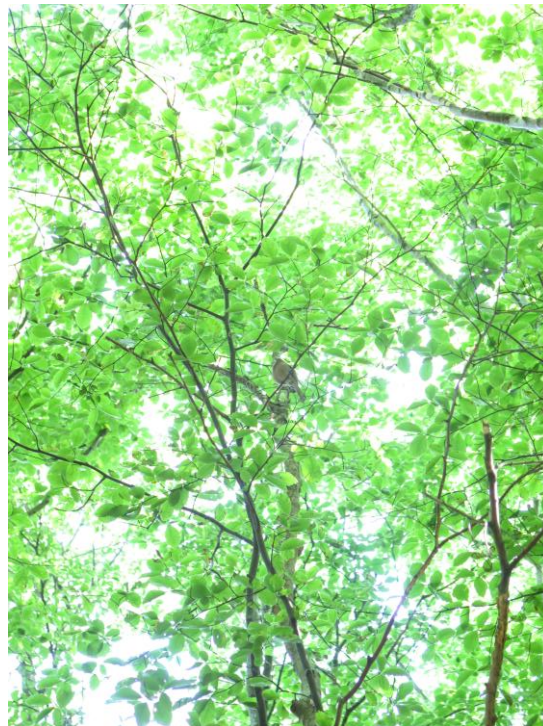

Verneformålet for Søm landskapsvernområde

§ 1. *Formål*

Formålet med Søm landskapsvernområde er å ta vare på et særegent natur- og kulturlandskap for denne delen av Skagerrakkysten med kvartærgeologiske forekomster og den varmekjære floraen som preger landskapet.

Allmennheten skal sikres anledning til natur og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

Takk for oppmerksomheten og for samarbeidet og lykke til videre i den svært viktige jobben dere gjør!

